

Till Ålands landskapsregering

Ärende

Begäran om yttrande över lagförslaget om förtidsröstning för väljare utanför Åland

Ålands handikappförbund r.f. (förbundet) har fått begäran om att avge yttrande över ett lagförslag om förtidsröstning för väljare utanför Åland. Förbundets yttrandegrupp, som består av representanter från förbundet och medlemsföreningarna, har vid sitt möte 4.8.2022 diskuterat förslaget och lämnar följande utlåtande.

Förbundet påpekar nödvändigheten av att vallagstiftningen följer de bestämmelser om tillgänglighet och delaktighet i samhället som **FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning** innehåller.

FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning gäller på Åland och ska beaktas i allt lagstiftningsarbete vilket innebär att en konsekvensanalys bör göras av lagförslagets effekter på de personer som förbundet representerar. En konsekvensanalys gällande personer med funktionsnedsättning bör ingå som en självklar del, på samma sätt som exempelvis ekonomiska konsekvenser och konsekvenser för barn i sammanhang då dessa berörs.

Lagförslaget bör basera sig på innehållet i konventionen och trygga deltagande i det politiska livet i enlighet med artikel 29 i konventionen. FN-konventionen ställer höga krav på delaktighet och tillgänglighet och det är viktigt att i lagtexten tydliggöra att alla ska kunna förhandsrösta. Det betyder i praktiken att alla röstningsställen och vallokaler på och utanför Åland ska vara fullt ut tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Lagen bör innehålla krav på att de platser som väljs är tillgängliga så att alla personer utan särskild anpassning ska kunna rösta (universell utformning). Gällande tillgänglighet till val och vallokaler vill vi lyfta fram vikten av att beakta alla aspekter av tillgänglighet. Det räcker inte med att det finns en ramp in i vallokalen - alla som vill rösta ska kunna ta del av informationen och övrigt som berör valet och röstningen. Exempelvis ska också personer med synnedsättning/blinda personer kunna tillgodogöra sig informationen, vilket innebär att informationen också behöver finnas i punktskrift.

Eftersom valsedlarna skickas ut långt före kandidatlistorna, som offentliggörs 27 dagar före valet, behöver man möjliggöra för personer som saknar internet att få information om kandidaterna på annat sätt.

Det är också viktigt att informationen når alla mottagare personligen. Informationsblad på infotavlor i institutioner, sjukhus och liknande riskerar att bli oläst.

Det är viktigt att möjligheten att få hjälp av ett valbiträde finns nämnd i lagen, men vi understryker att personer med funktionsnedsättning inte ska behöva anlita valbiträdet för att vallokalen inte är tillgänglig.

Gällande röstkort bör dessa innehålla tillräcklig och lättläst information om alternativa röstningsätt som exempelvis brevröstning, som kan användas av personer som inte kan ta sig till röstningsstället. Eftersom det finns flera alternativ för att genomföra röstning ser vi från förbundet ett behov av att tydligare informera befolkningen om dessa, också på röstkortet.

Parallelltexter till landskapsregeringens lagförslag, förtidsröstning för väljare utanför Åland

- På sidan 4, 59§, anges att förtidsröstningstiden avslutas den tionde dagen utanför Åland och den femte dagen på Åland före valdagen. Här vill vi påminna om att postlagen har ändrats med påtaglig fördröjning av postgången som följd. Den angivna tiden förefaller knappt tilltagen.
- På sidan 5, 67§, tredje stycket, används ordet "inrättning". Vi föreslår en mer vedertagen benämning, förslagsvis "institution" (gäller löpande i hela lagförslaget).

Avslutningsvis vill vi påminna om vikten av att alla dokument som sänds ut och används i samband med val ska vara lättlästa och utformade så att alla kan ta del av informationen. Allt från god kontrast till lämpligt typsnitt och textstorlek bör beaktas.

Mariehamn 12.8.2022

